

Сб. Материалов международной конференции / РАН. Ин-т человека Под ред. М.С. Киселевой. – Москва, 2003. – С. 461.

2. Паславський І. Уявлення про потойбічний світ і формування поняття чистилища в українській середньовічній народній культурі / І. Паславський // Записки НТШ: Праці Історично-філософської секції. – Львів, 1994. – Т. 228. С. 343-356.

3. Піщанська В. М. Українська барокова ікона в художніх колекціях Дніпропетровщини: типологія та своєрідність : автореф. дис... канд. культурології: 26.00.01 / Піщанська Вікторія Миколаївна ; Таврійський національний ун-т ім. В.І. Вернадського. – Сімф., 2009. – 20 с.

4. Покровский Н. В. Страшный суд в памятниках византийского и русского искусства / Н. В. Покровский. – Одесса, 1887. – 235 с.

Мамро Я.Г.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

АРХІВ НОВИХ АКТІВ У ВАРШАВІ – ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ

Архів нових актів, один з трьох польських центральних державних архівів, який почав свою діяльність відповідно до постанови Юзефа Пілсудського від 7 лютого 1919 року «Про організацію державних архівів» [3, с. 182]. Створений був під назвою «Військовий архів». Він був підпорядкований Міністерству релігійних конфесій та народної освіти та повинен був забезпечити збереження документів німецьких і австрійських окупаційних властей 1915-1918 років. Спочатку військовим архівом керував Анджей Войтковський, делегований на роботу в Департамент державних архівів Міністерства релігійних конфесій і народної освіти. В кінці 1919 року керівником архіву став Юліуш Ренке, якого у 1922 році замінив Вінценті Лопачинський, а в листопаді 1924 року архів очолив Юзеф Стояновський.

Йозеф Стояновський звернувся з проханням про внесення змін до статуту і назви установи, оскільки в той час вже існували два військових архіву. Військовий архів офіційно існував до 30 червня 1930 року. 1 липня того ж року Йозеф Стояновський був призначений директором Архіву нових актів, який був створений на базі Військового архіву. Через зміну характеру архіву, його основне завдання полягало в зборі і зберіганні документів, створених в результаті діяльності центральних державних установ. В грудні 1930 року Архів історичних актів був зобов'язаний передати документи центральних державних установ створених після 1914 року [2, с. 1]. У той же час урядова комісія направила свої документи в Архів нових актів, а в 1930-1931 роках документи почали передавати и інші державні архіви. У будівлі на вул. Довга 13 Архів нових актів функціонував до 1934 року. Однак через невеликий розмір приміщення – вже з 1930 року документи частково почали переміщати у Форт Сокольничого в Жолібожі.

Початок Другої світової війни ініціював трагічну сторінку в історії Архіву нових актів. На прохання керівника Німецького архівного управління, Еріха Рендта, Архів нових актів знову був змушений змінити місце перебування. У жовтні 1939 року німці перенесли Архів у приміщення по вул. Раковецька 6, в той же час виключивши деякі фонди бібліотеки Варшавської школи економіки. У той же час – в жовтні і листопаді 1939 року – з Архіву нових актів було вивезено 96 військових вантажівок, завантажених документами. Вони були відправлені в Національний архів в Потсдамі. Це були документи окупаційної влади з періоду німецької та австрійської окупації і з 1914-1918 років [2, с. 1].

У березні 1940 року відбувся ще один вивіз документів – три вагони були перевезено в Національний архів у Відні. Діяльність ліквідаційних комісій, які були призначені окупаційними властями в міністерствах внутрішніх справ, юстиції, зв'язку, пошти і телеграфу, а також у багатьох інших установах, що діяли в Польщі до 1939 року, свідчила, що ресурси архіву значно зросли. Протягом усієї окупації співробітники Архіву нових актів брали активну участь у підпільній діяльності, спрямованій перш за все на охорону культурних цінностей: працівники саботували замовлення німецької влади, найцінніші документи намагалися сховати [4, с. 6].

Вже на початку 1941 року директор Юзеф Стояновський, в інтересах фондів Архіву нових актів, почав евакуювати найбільш важливі документи у Форт Сокольничого в Жолібожі. Евакуація найбільш цінних колекцій не була завершена у зв'язку з початком Варшавського повстання. Архів нових актів, як і більшість варшавських архівів, не уникнув трагічної долі.

3 листопада 1944 року німецькі війська підпалили будівлю Архіву нових актів на вулиці Раковецькій, зібрані там колекції повністю згоріли. Тільки документи, раніше перевезені у Форт Сокольничих, були врятовані від пожежі – всього 3% від документального ресурсу Архіву нових актів. 1 січня 1947 року архів був офіційно ліквідований, а його фонди перевезли в Центральний архів історичних актів. За рішенням міністра освіти від 6 вересня 1948 року Архів нових актів повинен бути відновленим. Ця діяльність розпочалася 1 січня 1949 року, над цією справою працювали 3 людини, в тому числі Йозеф Стояновський. Архів був розміщений у Форті Сокольничого.

7 лютого 1949 року Архів нових актів був повністю відновлений. Для його функціонування було виділено шість кімнат. Умови, в яких був архів і працював персонал, були жахливими: вологі кімнати, без підлоги, побиті вікна та відсутність опалення. Тільки в середині 1949 року почалися роботи по відновленню опалення та ремонту приміщення. Дуже багато робітників хворіли через незадовільні умови праці. 1 лютого 1950 року Йозеф Стояновський був звільнений в зв'язку з віком для виходу на пенсію. Рейману З. було наказано керувати архівом до призначення нового директора. У вересні 1950 року ремонтні роботи в Форті Сокольничого були завершені [4, с. 8].

7 жовтня 1952 року польські архіви отримали новий статут, згідно з яким Архів нових актів став центральним архівом, контролюючим роботу архівних відділів вищих органів державної влади та вищих органів державного

управління, центральних державних установ і рад великих соціальних і культурних об'єднань [4, с. 48].

У 1969 році директором був призначений Мечислав Мотас. На цій посаді він перебував протягом 10 років. Під час його перебування на посаді архів був реорганізований (в 1970 році), але дійсно революційні зміни відбулися з прийняттям нового архівного закону в 1979 році, коли директором архіву був Богдан Кролл. Організаційна система, введена в той час з незначними змінами, дійсна до сих пір. Поділ документального ресурсу на окремі хронологічні періоди або за типами документації було скасовано, що призвело до більш сучасного функціонального поділу. Це дозволило співробітникам більшою мірою спеціалізуватися на певній галузі архівістики [2, с. 1].

Архівосховища Архіву нових актів були розташовані в трьох місцях на вулицях: Незалежності 162, Загальна 2/4 і Ханкевича 1. Офісні приміщення і майстерні були розташовані за першими двома адресами. Документи центральних органів влади і державного управління у великій кількості поповнювали архів внаслідок реорганізації установ або політичних і соціальних потрясінь. Особливо в 1979-1994 роках спостерігалось значне зростання припливу документів. Політичні зміни, викликані виборами 1989 року викликали передачу до Архіву нових актів багатьох документів з Центрального архіву Міністерства внутрішніх справ, в основному з міжвоєнного періоду [4, с. 8].

На початку 1990 року – у зв'язку з розпадом Польської об'єднаної робітничої партії – Архів нових актів прийняв 1,8 км документів з Центрального архіву Центрального комітету Польської об'єднаної робітничої партії і з реєстрів ЦК. У 1990 році також було ліквідовано Центральне управління преси. В Архів нових актів було відправлено справи, які документують цензуру в 1945-1990 роках. У тому ж році у Варшаві була ліквідована Академія суспільних наук, в результаті якої фонди академії і партійних університетів, були передані в Архів нових актів.

У другій половині 90-х років в організаційній структурі Архіву нових актів було створено два нових відділи: архів боротьби за незалежність і архів Полонії. Діяльність обох відділів спрямована на пошук і розробку архівних матеріалів, створених окремими особами і організаціями, пов'язаними з підпільною боротьбою за незалежність чи польсько-американської діяльністю. У 2004-2006 роках в архіві відбулися подальші організаційні зміни, в результаті чого відділи Незалежності і Полонії були об'єднані у єдиний соціальний відділ. Також були створені два нових відділи: технічного обслуговування та цифрового управління документацією. Завдяки великій кількості фінансових надходжень, що виділяються на модернізацію приміщень та придбання обладнання, вдалося створити майстерню масового обслуговування з установкою масового зневоднення. В даний час ресурс Архіву нових актів складається з 2667 фондів і архівних колекцій [1, с. 64].

Документи з фондів Архіву нових актів є цінним матеріалом для дослідження нашої історії та відкривають для дослідників широкі перспективи щодо її вивчення. Опрацювання цієї теми є актуальним для України, оскільки історія Архіву нових актів є практично не розробленою.

Список використаних джерел:

1. Ajnenkiel A., Wrzowska M., Polskie organizacje rolnicze w latach 1866-1939 i ich akta w Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Archeion. – 1958, T.28. – S. 47-73.
2. Archiwum Akt Nowych. URL: <http://www.aan.gov.pl/p,12,historia>.
3. Dekret o organizacji archiwów państwowych i opiece nad archiwaljami // Dziennik Ustaw. – W., 1919 r. – nr. 14. – S. 182.
4. Kołodziej E. Archiwum Akt Nowych. Informator o zasobie archiwalnym. – Warszawa, 2005. – S. 698.

Шевченко В.В.*студентка,**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка***ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО В СИСТЕМІ АГІТАЦІЇ
ТА ПРОПАГАНДИ В НІМЕЧЧИНІ В ДОВОЄННИЙ ПЕРІОД**

Протягом століть мистецьке середовище було показником соціально-психологічного клімату в суспільстві. Воно здатне відчутти та візуально відтворити настрої, що панують в суспільстві. Але дуже часто мистецтво стає складовою політичної пропаганди. Образотворче мистецтво – один з найбільш доступних способів донесення інформації. Найбільш ілюстративним прикладом подібних процесів є використання мистецтва у насадженні ідеології нацизму в період нарощення його сил у 1933-1939 рр. Слід підкреслити, що дослідження культурних феноменів, що виникли в тоталітарному суспільстві Третього рейху, дозволяє зрозуміти і оцінити найважливіший момент – психологічний аспект насилля нацистської Німеччини.

Мета роботи полягає у комплексному дослідженні ролі образотворчого мистецтва у нацистській пропаганді в Німеччині до початку Другої світової війни.

Культура в країні з тоталітарним режимом має свої особливості розвитку. Вона стає невід'ємною частиною державної політики та основою пропаганди. Таке мистецтво рано чи пізно завжди виявляється плодом реанімації художніх форм, які пережили себе і відродженням консервативної традиції [1, с. 35]. У випадку Німеччини шлях, яким буде йти культурний процес в країні, визначається особистими смаками самого Гітлера та його найближчого оточення, расовою теорією і завданнями, які ставить перед мистецтвом нацистська пропаганда. «Націонал-соціалізм з самого початку мав внутрішню спорідненість зі світом мистецтва. Націонал-соціалізм має свої витoki в мистецтві. Націонал-соціалізм бачить в політиці не просто ремесло, а найбільш благородне із мистецтв. Як скульптор робить з мертвого каменю твір мистецтва, як художник дає фарбам життя, як композитор з мертвих звуків творить чарівну мелодію, так і політик з аморфної маси робить народ – це і